

2013 | 20

www.raakvlak.be

ZEDELGEM DIKSMUIDSE HEIRWEG 6

JAN HUYGHE

FREDERIK ROELENS

Opdrachtgever:

WFZI vzw

Titel:

Resultaten archeologisch onderzoek aan de Diksmuidse Heirweg 6 te Zedelgem

Vergunningsnummer:

2013/271

Locatie:

Diksmuidse Heirweg 6, 8210 Zedelgem

Periode:

31 juli tot en met 1 augustus 2013

Versie:

Eindrapport

Auteur:

Jan Huyghe & Frederik Roelens

Veldmedewerkers:

Frédéric Hoyaux, Sven Linotte en Riccardo Vandewalle

Metaaldetectie:

Roland Decock

Raakvlak:

Komvest 45

8000 Brugge

T +32 [0]50 44 50 44

F +32 [0]50 61 63 67

E info@raakvlak.be

www.raakvlak.be

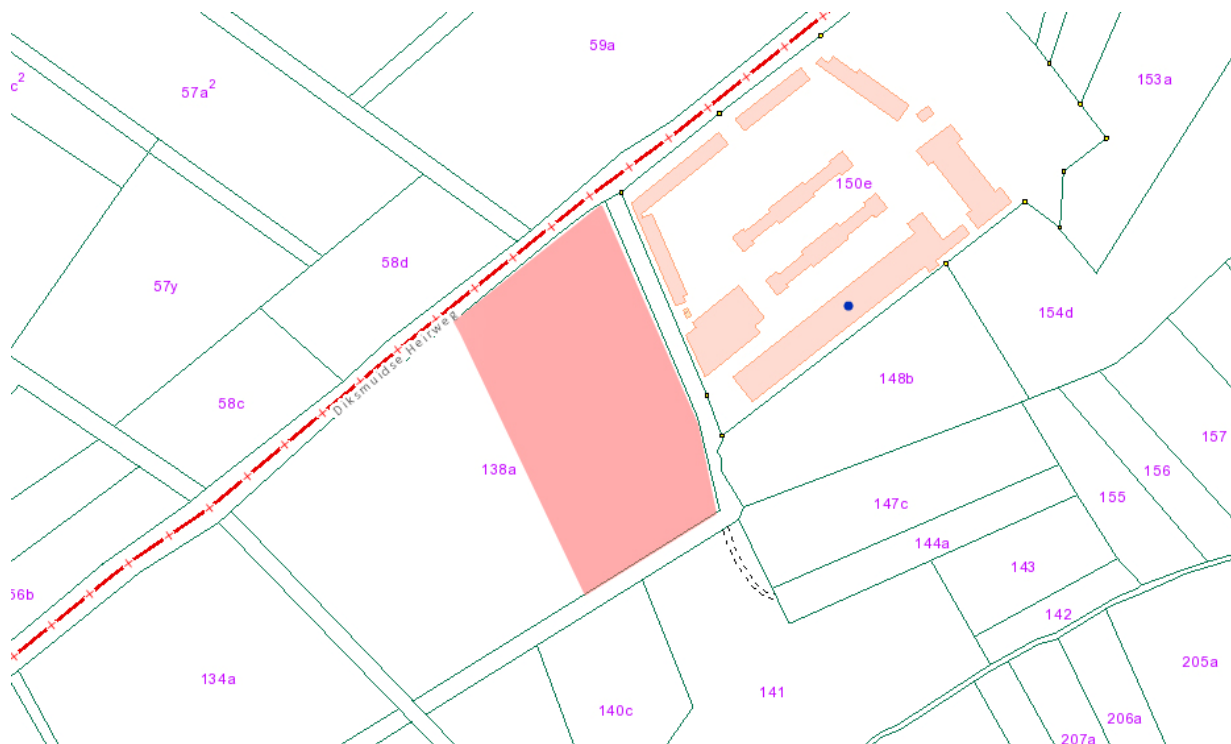
© Raakvlak, augustus 2013

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak.

1.	Inleiding	3
2.	Onderzoeksvragen	4
3.	Historische en archeologische situering	4
4.	Bodemkundige situering	6
5.	Bodemopbouw	7
6.	Veldwerk	8
6.1.	Resultaten van het onderzoek	8
6.2.	Metaaldetectie	10
7.	Besluit	11
8.	Bibliografie	12
9.	Bijlage	13

1. Inleiding

In het kader van de werken "het bouwen van een oefengebouw en oefenplaat voor brandbestrijding" aan de Diksmuidse Heirweg te Zedelgem in opdracht van WFZI vzw, voerde Raakvlak (Intergemeentelijke dienst voor archeologie in Brugge en ommeland) een proefonderzoek uit op woensdag 31 juli 2013. Het onderzoek werd uitgevoerd door Jan Huyghe en Frederik Roelens.

Figuur 1: Het projectgebied (in het rood) op de kadastraal kaart. (bron: cadgisweb.)

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 2 hectare en is gelegen op 1,25 km ten westen van de dorpskern van Zedelgem. Het terrein is volledig braakliggend en kadastraal gekend als afdeling 1, sectie C, perceel 138a (deel).

2. Onderzoeksvragen

Het doel van dit proefonderzoek is het vaststellen en het waarderen van eventuele bewoningssporen. De onderzoeksvragen die bij dit project gesteld worden zijn:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd, ...)?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

3. Historische en archeologische situering

Binnen het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend. De Diksmuidse Heirweg gaat terug tot een Romeinse buurtweg of *diverticulum*. Dit is een zijweg van de grote Romeinse baan tussen Boulogne-sur-mer en Keulen. Op het grondgebied Zedelgem wordt dit wegdeel tussen Aartrijke en Brugge de Diksmuidse Heirweg genoemd. In Brugge sluit de weg aan op de Zandstraat, de Romeinse kustweg die Oudenburg over Brugge met Aardenburg (Zeeuws-Vlaanderen) verbindt (Inventaris Bouwkundig Erfgoed ID 26157). Deze straat behoort tot het historisch stratenpatroon van de gemeente Zedelgem. In de ommeloper van 1674 is er voor het eerst sprake van de "*Nederen Dixmuijschen Herrewech*" en "*Ooghen Dixmuijschen Herrewech*".

Figuur 2: Het projectgebied (in het rood) op de kaart van het Brugse Vrije (Claeissens naar Pourbus).

Beide stracés zijn te zien op de Grote Kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus (1571), gekopieerd door Pieter Claeissens (1601) (Inventaris Bouwkundig Erfgoed ID 26157).

Het belang van de weg zal in de Oostenrijkse tijd afnemen door de aanleg van andere, rechte verbindingswegen zoals de weg Brugge-Torhout-Menen (Torhoutsesteenweg) in 1754, de huidige N32, en de weg Torhout-Wijnendale-Oostende (1765), de huidige N33. (Inventaris Bouwkundig Erfgoed ID 26157)

Figuur 3: Het projectgebied (in het rood) op de Ferrariskaart (bron: KBR).

Op de Ferrariskaart (1770-1778) slingert de weg zich, afgezoomd met bomen, door landelijk gebied met enkele schaarse hoeves. Ten noordwesten van de weg ligt het onontgonnen en lager gelegen: "Vloethemveld". (Inventaris Bouwkundig Erfgoed ID 26157). Het onderzoeksterrein bestaat uit akkerland en ligt in de directe omgeving van het toponiem 'Jeruzalem'.

Deze regio heeft ook een sterk militair verleden. Tijdens de Eerste Wereldoorlog gebruiken de Duitsers de streek als etappegebied voor logistieke steun. Op het Vloethemveld wordt

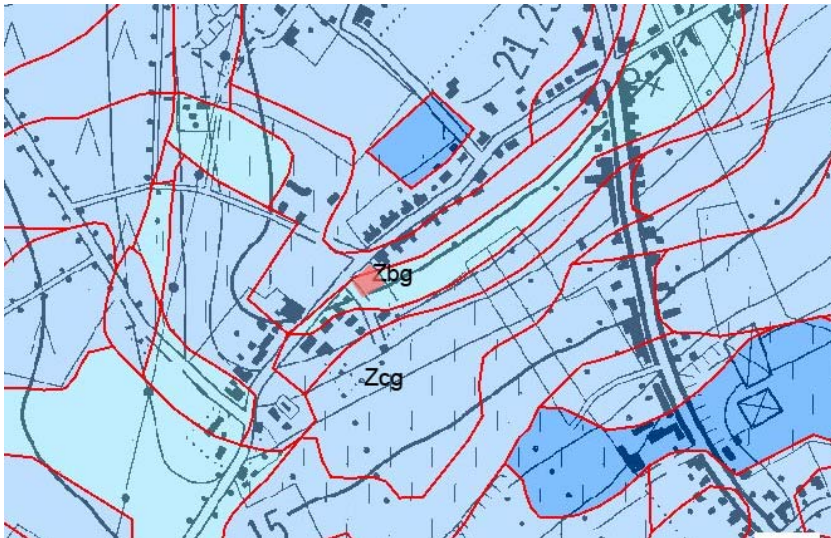
hout gekapt, onder meer voor de loopgraven. Op deze locatie wordt na de oorlog een munitiedepot en enkele spoorlijnen aangelegd. Om dit depot te beheren wordt in 1924-1925 de "*Kazerne Stevens*" gebouwd. Deze kazerne met administratief centrum biedt plaats voor 250 manschappen. (Inventaris Bouwkundig Erfgoed ID 209308) Het is naast deze voormalige kazerne dat het archeologisch proefonderzoek plaatsvindt.

4. Bodemkundige situering

We bevinden ons in de Vlaamse zandstreek. Dit is een relatief laaggelegen streek waarvan de bodems afgezet zijn door poolwinden tijdens de laatste ijstijd (het Weichseliaan), zo'n 116.00 tot 11.500 jaar geleden.

Ter hoogte van het plangebied wordt op de bodemkaart van Vlaanderen het onderzoeksgebied aangeduid met de termen 'droge zandbodem' (Zbg) en 'matig droge zandbodem' (Zcg)¹. Deze gronden hebben een duidelijke ijzer en/of humus B- horizont. Dit wil zeggen dat bij de bodemkartering een podzol werd aangetroffen. Tijdens het onderzoek werd vastgesteld dat deze podzol helaas grotendeels is verdwenen. Beter is te spreken van een post-podzol (Zbh- of Zch- gronden waarbij de h staat voor gronden met verbrokkelde ijzer en of humus B- horizont). Het verdwijnen van de podzol kan twee oorzaken hebben. Een eerste manier kan ontstaan door het bewust diepploegen van de bodem. Op deze wijze wordt de podzol gebroken zodat de wortels gemakkelijker aan water geraken. Een tweede oorzaak kan gezocht worden in het overbemesten van deze bodems. De mest zorgt voor meer vegetatie en bioturbatie. De podzol kan ook verdwenen zijn door een combinatie van beide technieken.

¹ [http:// Geo-Vlaanderen.GisVlaanderen.be/-Geo-Vlaanderen/Bodemkaart](http://Geo-Vlaanderen.GisVlaanderen.be/-Geo-Vlaanderen/Bodemkaart)

Figuur 4: Bodemkaart ter hoogte van het plangebied (in rood) (bron: www.agiv.be).

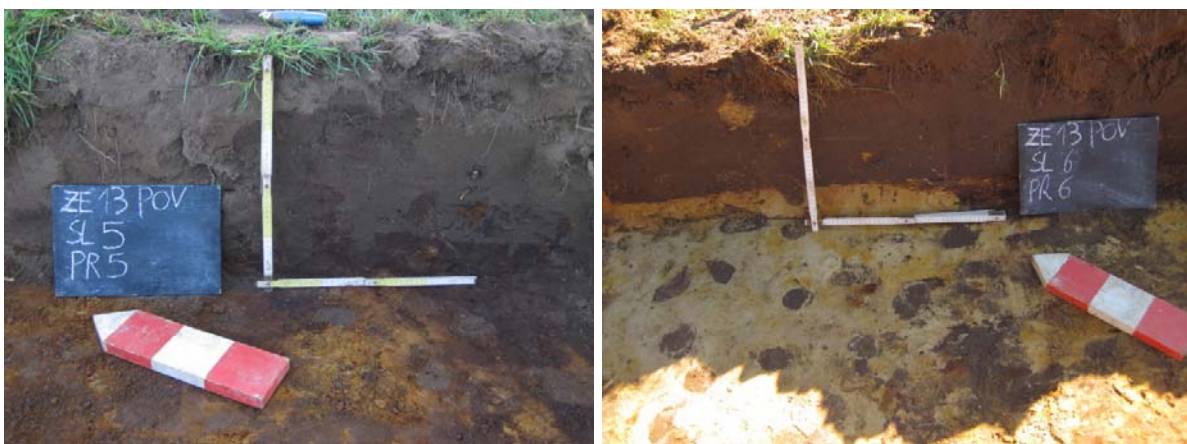
5. Bodemopbouw

Om deze informatie aan te vullen werden bodemprofielen geplaatst. Sleuven 1 en 2 kennen een gelijkaardige bodemopbouw. Bovenaan bevindt zich een 35 a 40 cm dikke ploeglaag of A- horizont. Vervolgens een grijs bruine ca. 20 cm dikke laag welke we als een oude of begraven ploeglaag mogen interpreteren. De licht gekleurde brokjes (vlekjes) in deze laag verwijzen ernaar dat er vermoedelijk aan beddenbouw (gewassen aangelegd op bedden) werd gedaan. We weten uit de Ferrariskaart dat deze gronden als akkerland werden gebruikt. Onder deze laag bevindt zich het oude, begraven loopvlak. Dit is vooral aan de linkerkzijde van het profiel goed zichtbaar. Onderaan op ca. 75 cm diepte treffen we het Pleistocene zand aan.

Figuur 5: Bodemprofiel in sleuf 1.

De overige sleuven (sleuf 3 tot en met 9) kennen eveneens een gelijkaardige opbouw. Bovenaan treffen we een ca. 35 cm dikke ploeglaag aan. Soms bevindt zich daaronder een 5 a 10 cm dikke Bh- horizont, of begraven loopvlak. Zoals recht in profiel 5 (figuur 6) zichtbaar worden soms brokjes van dit begraven loopvlak aangetroffen aan de onderzijde van de ploeglaag. Deze getuigen van het eenmalig of beperkt diepploegen. In andere sleuven zoals zichtbaar in profiel 6 (figuur 7) is dit begraven loopvlak helemaal verdwenen in de ploeglaag en treffen we direct onder de ploeglaag het Pleistocene zand aan.

Figuur 6 & 7: Bodemprofiel in de sleuven 5 en 6.

6. Veldwerk

6.1. Resultaten van het onderzoek

We bespreken de aangetroffen sporen per sleuf. Het sleuven/sporenplan bevindt zich in bijlage.

Sleuven 1 en 2

In beide sleuven werden enkele zandwinningskuilen aangesneden. De vulling bevatte enkele scherven industrieel wit aardewerk en een porseleinen dop van een beugelfles. Deze vondsten leveren een goede datering op. De dop draagt het opschrift "J. Lievens- Pyck Zedelghem" en verwijzing naar Joseph Lievens, brouwer en burgemeester van Zedelgem tijdens de periode 1947-1976. De zandwinningskuilen bevinden zich op erg dichte afstand van de Kazerne kapitein Stevens, gebouwd in het midden van de jaren '30 van de vorige eeuw. Het gewonnen zand kon uitstekend dienst doen voor het metsen van deze kazerne met bijgebouwen.

Figuur 8: Zicht op enkele zandwinningskuilen in sleuf 1.

Behalve recente drainagegreppels en grachtjes werden geen relevante archeologische sporen aangetroffen.

Sleuven 3 tot en met 9.

Ook in deze sleuven werden geen relevante archeologische sporen aangetroffen. De enige sporen betreffen grachtjes en greppeltjes van post-middeleeuwse origine. Deze structuren zijn typisch voor de afwatering en indeling van akkers en weilanden en wijzen op het off-site karakter van het gebied.

Figuur 9 en 10: Zicht op enkele grachten in de sleuven 3 en 5.

6.2. Metaaldetectie

Er werden geen relevante archeologische metalen vondsten aangetroffen. In de ploeglaag werden heel wat patronen, kogels en hulzen aangetroffen. Deze dragen opschriften van o.a. FN 39 en FN 61. Hierbij verwijst FN naar de “Fabrique Nationale d 'armes de guerre”, een Belgische wapen -en munitiefabrikant gevestigd te Herstal. De cijfers verwijzen naar de jaartallen van productie. Deze vondsten staan eveneens rechtsreeks in verband met de ligging van deze gronden naast een militaire kazerne.

7. Besluit

Het proefonderzoek levert geen archeologisch relevant sporen op. Raakvlak adviseert voor deze lokatie geen vervolgonderzoek. We willen wel wijzen op het decreet op de bescherming van het archeologische patrimonium uit 1993 (en latere wijzigingen en uitvoeringsbesluiten) wat onder andere aangifte van eventuele vondsten inhoudt indien er tijdens de werken toch nog onverwachte vondsten worden aangetroffen.

8. Bibliografie

www.agiv.be

www.ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE

www.Geo-Vlaanderen.GisVlaanderen.be/-Geo-Vlaanderen/Bodemkaart

http://www.kbr.be/collections/cart_plan/ferraris/ferraris_nl.html

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

9. Bijlage: Sporenplan

